

بررسی عملکرد رؤسای هیأت های ورزشی بانوان استان تهران و رابطه آن با اثر بخشی از دیدگاه کارکنان، مربیان، داوران و ورزشکاران

دکتر مهوش نوربخش^۱، دکتر معصومه شجاعی، فاطمه محمدزاده کلخوران، سعید محمودی
دانشیار دانشگاه آزاد واحد کرج، استادیار دانشگاه الزهراء، کارشناس ارشد تربیت بدنی، کارشناس ارشد
تربیت بدنی

ص ص: ۲۳-۴۵

تاریخ دریافت: ۸۸/۱۰/۵

تاریخ تصویب: ۸۹/۱/۱۵

چکیده

هدف از این تحقیق بررسی عملکرد رؤسای هیأت های ورزشی بانوان استان تهران و رابطه آن با اثر بخشی از دیدگاه کارکنان، مربیان، داوران و ورزشکاران بود. این پژوهش به صورت توصیفی-پیمایشی انجام گرفته است. جامعه آماری تحقیق شامل تمام رؤسای هیأت های ورزشی استان تهران و اعضای زیر مجموعه شامل؛ کارکنان، مربیان، داوران و ورزشکاران بود که از میان آنان ۲۷۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار اندازه گیری مورد استفاده، پرسشنامه های عملکرد و اثر بخشی بودند که پایایی و روایی آنان تأیید شد ($r=0/94$ و $r=0/89$). تجزیه و تحلیل یافته ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی مناسب انجام گرفته است. نتایج پژوهش نشان داد که در شاخص امکانات و تجهیزات عملکرد برخی از هیأت ها؛ من جمله: هیأت های معلولین، نابینایان و ناشنوایان بهتر از دیگر هیأت ها بوده است؛ اما این تفاوت معنی دار نبود. در شاخص های منابع انسانی، آموزش، پژوهش و بودجه، عملکرد هیأت های ورزش های اجتماعی از دیگر هیأت ها بالاتر بوده است؛ اما در هیچ یک از شاخص های عملکرد، تفاوت معنی داری میان هیأت ها مشاهده نشد. بین عملکرد رؤسای هیأت های ورزشی با اثربخشی آنان از دیدگاه آزمودنی ها رابطه معنی دار وجود دارد. بین اثربخشی رؤسای

1-Email: Mahvashnoorbakhsh@yahoo.com

هیأت‌های رشته‌های مختلف ورزشی از دیدگاه آزمودنی‌ها تفاوت معنادار است و بیشترین اثربخشی به هیأت ژیمناستیک تعلق دارد و کمترین به هیأت اتوموبیل رانی. بین اثربخشی رؤسای هیأت‌های انواع رشته‌های ورزشی (انفرادی، اجتماعی و...) تفاوت معنی‌دار وجود دارد و هیأت‌های رشته‌های انفرادی اثربخش‌تر بوده است. بین اثربخشی رؤسای هیأت‌های ورزشی بانوان از دیدگاه آزمودنی‌ها تفاوت معنی‌دار وجود دارد. تنها بین سطح عملکرد و تحصیلات رؤسا رابطه معکوس و معنی‌داری مشهود است و بین سطح عملکرد و اثربخشی با ویژگی‌های فردی رؤسا باتوجه به سطح معنی‌داری رابطه‌ای وجود ندارد.

به طور کلی نتایج تحقیق نشان داد که بین عملکرد و اثربخشی رؤسای هیأت‌های ورزشی بانوان استان تهران رابطه معنی‌داری مشهود است.

واژه‌های کلیدی: عملکرد، اثربخشی، هیأت‌های ورزشی

مقدمه

دنیای ما دنیای سازمان هاست. و سازمان ها رکن اصلی اجتماع کنونی هستند. زندگی ما در سازمان ها شکل می گیرد و هر روز با تعدادی از آنها سروکار داریم. سازمان های معاصر با ترکیب انسان، ماشین و منابع دیگر، قدرتی عظیم و اجتماعی پدید می آورند که با سازمان های کوچک و ساده گذشته، قابل مقایسه نیست. به خاطر اهمیت و قدرتی که سازمان های امروز پیدا کرده اند، وظیفه تحقق اهداف اجتماعی انسان به عهده آنها گذاشته شده است. اهمیت سازمان ها که بیشترین دوران زندگی انسان در آنها سپری می شود، روز به روز آشکارتر و نقش آنها در تحقق هدف های انسانی روشن تر می شود (۴). بدیهی است که هر سازمان اجتماعی برای رسیدن به اهداف خود به نوعی مدیریت و برنامه ریزی متناسب با ساختارش نیازمند است. موفقیت نهادها و سازمان ها تا حد زیادی به کارایی و اثر بخشی^۱ برنامه ها و مدیریت بستگی دارد و موفقیت واقعی در گرو اثر بخشی فعالیت برای کسب هدف و کارایی عملکرد^۲ است و ادامه حیات موفقیت آمیز سازمان ها در گرو عملکرد بالای آنهاست (۱۲). آساناسیو^۳ در تحقیق خود بیان کرد که عملکرد سازمان ها و ارگان ها حاصل عوامل گوناگونی از جمله؛ ساختار سازمانی، منابع غیر انسانی، دانش، موضعگیری استراتژیک و روند انسانی به منظور رسیدن به بهره وری و دستیابی به توسعه سازمانی است (۱۰). بر همه سازمان ها فرض است که امکانات و تسهیلات لازم را برای انجام دادن کار و فعالیت ها ایجاد کنند. از طرفی، با توجه به محدود بودن منابع فیزیکی اعم از؛ اماکن ورزشی، تجهیزات و پاسخگویی به نیازها، ایجاب می کند که با ایجاد شیوه های مناسب و اصلاحات در نظام به این امر پرداخته شود. این اصلاحات باید با حرکتی مدبرانه، متکی به حقایق، هدفمند، پایدار، بنیادین و مستمر، همراه باشد و مشارکت و همیاری سایر سازمان ها را نیز می طلبد.

1- Effectiveness

2- Performance

3- Athana Siou

بهره وری در نتیجه عملکرد سنجیده انسان و بهره وری حسابگرانه او از عوامل فیزیکی و مادی حاصل می شود که تابعی از دانایی و انگیزه است. در حقیقت عملکرد = منابع کالبدی × منابع مالی × انگیزه نیروی انسانی × توانایی نیروی انسانی زمانی که شاخص های مذکور و شاخص های مربوط به درون داد و برون داد سازمان بهبود یابد، بهره وری حاصل می شود (۱). سازمان های ورزشی نیز از این قانون مستثنی نیستند و با توجه به اهمیت تربیت بدنی و ورزش در ایجاد تندرستی و سلامت جسمانی در تمامی ابعاد وجودی بشر، توسعه کمی و کیفی ورزش در کشورمان نیازمند سازمان های ورزشی اثر بخش و مدیران ورزشی لایق، کارآمد و شایسته است. چنانچه سازمان تربیت بدنی کشورمان نیز به منظور پرورش نیروی جسمانی و تقویت روحیه سالم در بین افراد جامعه و توسعه و تعمیم ورزش و هماهنگ ساختن فعالیت های تربیت بدنی و تفریحات سالم در کشور و همچنین ایجاد و اداره مراکز ورزشی تأسیس شده است (۲). حال با توجه به پیشرفت علم ورزش و توسعه در تمام جوامع ورزشی و بشری، نقش هیأت های ورزشی^۱ در تعمیم و گسترش رشته های ورزشی در سطح استان ها از طریق به کارگیری مربیان، کشف، جذب و پرورش استعدادها پیش از پیش در سطح کشور احساس می شود. با توجه به اینکه هیأت های ورزشی استان ها زیر نظر مستقیم فدراسیون های ورزشی و اداره کل تربیت بدنی استان قرار دارند و فدراسیون های ورزشی مرتبط با هیأت رئوس اهداف آنها را می نویسند و تحت نظارت دقیق اداره کل تربیت بدنی در اجرای این رئوس فعالیت می کنند، لذا با عملکرد صحیح این هیأت ها، تحقق اهداف فدراسیون های ورزشی و مطرح در سطح کلان رخ خواهد داد. بدین ترتیب برای داشتن یک جامعه ورزشی مطرح در سطح بین المللی، این هیأت ها هستند که در استان های مربوط نقش پل ارتباطی را بین مردم، بازیکنان و فدراسیون های ورزشی بازی می کنند و شرایط حضور بازیکنان را در تیم ملی و میادین بین المللی فراهم می سازند. به همین دلیل، سرپرستی هیأت های ورزشی بر عهده مدیرانی

1- Sport associations

است که به نام رئیس هیأت فعالیت می کنند. عملکرد و اثر بخشی صحیح این رؤسا، مهمترین عامل موفقیت آنها در ورزش استان و فدراسیون ورزشی مورد نظر خواهد بود. رؤسای هیأت ها به عنوان بانیان ورزش با توجه به امکانات موجود در هیأت ها (از قبیل؛ تاسیسات، نیروی انسانی، تشکیل کلاس های آموزشی و بودجه ای که در اختیار هیأت قرار می گیرد) باعث رشد و شکوفایی ورزش چه از نظر حرفه ای و چه از نظر بعد سلامت در جامعه می شوند. با توجه به حجم گسترده وظایف رؤسا، آنها برای اجرای وظایف محوله باید دارای عملکرد و اثر بخشی قابل قبولی باشند و اگر در وظایف محوله، عملکردی ضعیف از خود به نمایش گذارند، در نتیجه استان مربوط در ورزش و سایر ابعاد ذکر شده (که از اهداف سازمان تربیت بدنی است) حرفی برای گفتن در سطح کشور نخواهد داشت؛ همچنین نقش فعالیت های ورزشی در سلامت جسمی و روانی زنان و تاثیر آن در جامعه از یکسو و آماده کردن زنان برای شرکت در مسابقه های ورزشی از سوی دیگر، موضوعی است که امروزه مورد توجه متخصصان ورزشی قرار گرفته است و با توجه به پژوهش های انجام شده مشخص می شود که در کشورهای پیشرفته، ورزش زنان و مردان به یک اندازه مورد توجه است و اداره امور مرتبط به ورزش زنان یا به دست مردان انجام می شود و یا زنان در آن نقش کمی را بر عهده دارند (۵). ولی با توجه به اینکه زنان در کشورمان نقش عمده ای را در اداره بخش ورزش زنان بر عهده دارند، لذا عملکرد مدیران زن که متصدی اداره ورزش زنان هستند، می تواند اثر مستقیمی بر تحقق اهداف سازمان های ورزشی در ابعاد مختلف داشته باشد، به همین دلیل با توجه به اهمیت موارد ذکر شده و از آنجایی که در زمینه ورزش بانوان در کشورمان تحقیق کمتری انجام شده است، انجام دادن پژوهش حاضر ضرورت می نمود و محقق امیدوار است گوشه ای از مسائل موجود در هیأت های ورزشی استان تهران را مورد کنکاش قرار دهد. از آنجایی که تاکنون پژوهشی در این زمینه صورت نگرفته است، امید آن داریم که نتایج آن بتواند عملکرد و اثربخشی رؤسای هیأت های ورزشی استان تهران را ارزیابی کند و راهکارهایی را برای بهبود این دو متغیر در اختیار مسؤولان تربیت بدنی استان

قرار دهد؛ پاسخگوی برخی از پرسش ها در زمینه مشکلات ورزشی بانوان باشد و اطلاعاتی را در اختیار مسؤولان تربیت بدنی و روسا و دبیران هیأت های ورزشی استان تهران قرار دهد و بدین ترتیب در رفع نواقص احتمالی و یا تثبیت و افزایش عوامل مثبت و نگه دارنده مفید واقع شود و همچنین منبعی برای پژوهش های بعدی پژوهشگران و دانشجویان باشد. پژوهشگر در پی پاسخگویی به این قبیل پرسش هاست: عملکرد روسای هیأت های ورزشی بانوان استان تهران چگونه است؟ اثربخشی روسای هیأت های ورزشی بانوان استان تهران چگونه است؟ آیا بین عملکرد و اثربخشی رابطه وجود دارد؟

روش تحقیق

این تحقیق از نوع تحقیقات توصیفی-پیمایشی است که اطلاعات آن به روش میدانی و از طریق پرسشنامه گردآوری شده است.

جامعه، نمونه و روش آماری: جامعه آماری این تحقیق شامل دو گروه، رؤسای هیأت های ورزشی بانوان استان تهران ($N=45$) و کلیه مربیان، داوران، ورزشکاران و کارکنان شاغل در هریک از هیأت های ورزشی بانوان است. به دلیل کم بودن جامعه مورد بررسی در گروه اول (رؤسای هیأت های ورزشی) جامعه و نمونه بر هم منطبق بوده و تعداد ۴۵ تن از رؤسای هیأت ها به عنوان نمونه آماری مورد بررسی قرار گرفته اند. از گروه دوم نیز به دلیل تعداد زیاد افراد جامعه در هریک از رشته های ورزشی یک مربی فعال، یک داور فعال، یک کارمند تمام وقت و ۲ ورزشکار از اعضای تیم منتخب استان تهران به عنوان نمونه و به روش انتخابی در این تحقیق شرکت کردند که در مجموع رشته های ورزشی تعداد ۴۵ مربی، ۴۵ داور، ۴۵ کارمند و ۹۰ ورزشکار جمعاً به تعداد ۲۷۰ نفر نمونه آماری را تشکیل داده اند.

ابزار اندازه گیری: جهت گردآوری اطلاعات مورد نیاز این تحقیق از دو پرسشنامه عملکرد و اثربخشی که روایی و پایایی آن تأیید شد به شرح ذیل استفاده شده است: ۱-

پرسشنامه بررسی عملکرد: شامل دو بخش، الف: اطلاعات فردی و ب: پرسش های ویژه در ۶ شاخص عملکرد (امکانات و تاسیسات، نیروی انسانی، فعالیت های آموزشی، بودجه و فعالیت های پژوهشی) ۲- پرسشنامه اثر بخشی: شامل ۲۵ سؤال که بر اساس مقیاس ۵ ارزشی لیکرت تنظیم شده است. در پژوهشی که قبلاً انجام شد، پایایی پرسشنامه عملکرد ($r=0/94$) و اثربخشی ($r=0/89$) مورد تأیید قرار گرفت نصیرپور، ۱۳۸۴). به منظور اطمینان بیشتر از نتایج حاصله در جامعه آماری مورد نظر، پایایی پرسشنامه از طریق توزیع تصادفی بین ۳۰ نفر از مربیان، کارکنان، داوران و ورزشکاران و محاسبه آن از طریق آلفای کرونباخ تأیید شد. ضریب پایایی پرسشنامه عملکرد $r=0/86$ و ضریب پایایی پرسشنامه اثربخشی $r=0/92$ به دست آمد. روایی پرسشنامه عملکرد و اثربخشی در پژوهش های قبلی نیز تأیید شد و در پژوهش حاضر نیز روایی محتوایی پرسشنامه را گروهی از استادان و متخصصان تربیت بدنی مورد تأیید قرار دادند.

روش گرد آوری داده ها

پژوهشگر پرسشنامه های تحقیق را به اداره ورزش بانوان استان تهران ارائه و در بین رؤسای ۴۵ هیأت ورزشی توزیع کرد که پس از تکمیل، جمع آوری شد. در پایان از ۴۵ پرسشنامه توزیع شده ۴۴ پرسشنامه کامل دریافت و مورد بررسی قرار گرفت. همچنین پرسشنامه اثر بخشی با هماهنگی و همکاری رؤسای هیأت های ورزشی بین مربیان، داوران، کارکنان و ورزشکاران مورد نظر در هریک از هیأت ها توزیع و پس از تکمیل ۲۵۶ پرسشنامه گردآوری و مورد بررسی قرار گرفت.

روش های آماری

در تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق حاضر از روش های آمار توصیفی در تدوین جداول فراوانی و درصد استفاده شده است. همچنین از روش های آمار استنباطی در آزمون های فرضیه استفاده شد. برای بررسی نرمال بودن توزیع امتیازهای عملکرد و اثربخشی هیأت ها

آزمون کلمو گروف - اسمیرنف مورد استفاده قرار گرفت. از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه جهت مقایسه عملکرد هیأت های ورزشی، از ضریب همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه میان اثربخشی و عملکرد هیأت ها، از آزمون ناپارامتریک X2 جهت مقایسه اثربخشی میان گروه های مختلف هیأت های ورزشی استفاده شده است؛ در ضمن احتمال خطا پذیری در این تحقیق در سطح $\alpha=0/05$ تعیین شده است. کلیه محاسبات با استفاده از رایانه و نرم افزار SPSS12 انجام گرفته است.

نتایج و یافته های تحقیق

الف. توصیف یافته ها

نتایج به دست آمده در بخش ویژگی های فردی رؤسا نشان می دهد که: میانگین سن رؤسای هیأت ها حدود ۲۹ سال و سابقه ریاست آنان در هیأت ها ۸ سال بوده است. حدود ۶۶ درصد رؤسای هیأت ها دارای مدرک تحصیلی لیسانس و بالاتر بوده اند که از این عده حدود ۹ درصد در رشته تربیت بدنی تحصیل کرده اند. ۳۴ درصد رؤسای هیأت ها کارمند سازمان تربیت بدنی هستند. حدود ۶۸ درصد رؤسای هیأت ها خود دارای سوابق قهرمانی بویژه در سطح کشوری بوده اند.

نتایج به دست آمده در زمینه عملکرد (امکانات و تجهیزات، نیروی انسانی، آموزشی، بودجه، فعالیت های پژوهشی) هیأت ها نشان داد که نیمی از هیأت های ورزشی سالن اختصاصی برای تمرین در اداره کل تربیت بدنی نداشته اند، در حالی که حدود ۳۳ درصد از یک سالن مشترک و حدود ۱۷ درصد از بیش از یک سالن مشترک برای فعالیت بهره می برده اند. حدود ۵۵ درصد هیأت ها از وسایل ورزشی استاندارد برای فعالیت بی بهره بوده اند. ۸۸ درصد رؤسای هیأت های ورزشی برای جمعیت تحت پوشش خود امکانات و تجهیزات کافی نداشته اند. مریدان ۷۶ درصد هیأت ها مدرک درجه سه، یک درصد بین المللی، ۵ درصد درجه یک و ۱۳ درصد درجه دو و اکثراً دارای مدرک تحصیلی دیپلم بوده اند. در ۴۴ هیأت ورزشی بانوان در طول یک سال ۱۱۹

دوره مربیگری و ۱۰۳ دوره داوری برگزار شده است. هیأت های ورزشی معلولین و جانبازان، نابینایان، ناشنوایان، ورزش های همگانی، ورزش های روستایی و عشایری و ورزش های هوایی عملکرد ضعیف تری داشته اند. میزان بودجه همه هیأت ها بویژه ورزش های نابینایان، معلولین، ناشنوایان، و ورزش های همگانی در طی ۵ سال گذشته روند صعودی داشته است. البته به نظر بیشتر هیأت ها، این بودجه تنها ۲۵ درصد نیاز آنها را تأمین می کند. حدود نیمی از هیأت ها بویژه ورزش های انفرادی، در سال گذشته همایش ها و کارگاه های علمی برگزار کرده اند و در طول سال گذشته، اعضای هیأت های ورزشی بویژه ورزش های اجتماعی در همایش های علمی ۱۳ مقاله علمی ارائه کرده اند و حدود ۶۸ درصد هیأت ها با دانشکده های تربیت بدنی در زمینه توسعه ورزش زنان تعامل دارند.

نتایج به دست آمده در زمینه اثربخشی

جدول ۱- سطح اثر بخشی مسؤولان هیأت ها

کل	ورزشکاران	داوران	مربیان	کارکنان		گروه
				فرآوانی	درصد	سطح اثر بخشی
۱	-	-	-	۱	فرآوانی	خیلی ضعیف ۲۵ - ۴۵
۰,۵	-	-	-	۲,۴	درصد	
۱۰	۷	۲	۱	-	فرآوانی	ضعیف ۴۶ - ۶۵
۴,۷	۸	۵,۱	۲,۱	-	درصد	
۱۱۰	۵۳	۱۵	۱۸	۲۴	فرآوانی	متوسط ۶۶ - ۸۵
۵۱,۴	۶۰,۹	۳۸,۵	۳۸,۳	۵۸,۵	درصد	
۷۸	۲۴	۱۶	۲۳	۱۵	فرآوانی	قوی ۸۶ - ۱۰۵
۳۶,۴	۲۷,۶	۴۱	۴۸,۹	۳۶,۶	درصد	
۱۵	۳	۶	۵	۱	فرآوانی	خیلی قوی ۱۰۶ - ۱۲۵
۷	۳,۴	۱۵,۴	۱۰,۶	۲,۴	درصد	

نتایج به دست آمده در جدول (۱) نشان می دهد که کارکنان حدود ۵۸ درصد هیأت ها دارای اثربخشی متوسط، حدود ۳۷ درصد قوی و حدود ۲ درصد خیلی قوی هستند؛ در حالی که ۲ درصد نیز خیلی ضعیف بوده اند. از مجموع مربیان، حدود ۳۸ درصد هیأت ها را دارای اثربخشی متوسط، ۲ درصد ضعیف، حدود ۴۹ درصد قوی و حدود ۱۱ درصد خیلی قوی توصیف کرده اند. حدود ۵ درصد داوران اثربخشی هیأت ها را در حد ضعیف، ۳۸ درصد متوسط، ۴۱ درصد قوی و ۱۵ درصد بسیار قوی توصیف کرده اند. و سرانجام عملکرد ۸ درصد هیأت ها از نظر ورزشکاران اثر بخشی ضعیف، حدود ۶۱ درصد متوسط، حدود ۲۸ درصد قوی و حدود ۳ درصد بسیار قوی داشته اند. در مجموع مربیان نسبت به سایرین بویژه ورزشکاران، رؤسای هیأت های ورزشی را اثربخش تر ارزیابی کرده اند.

ب. تحلیل یافته ها

جدول ۲- نتیجه آزمون معنی داری همبستگی بین متغیر

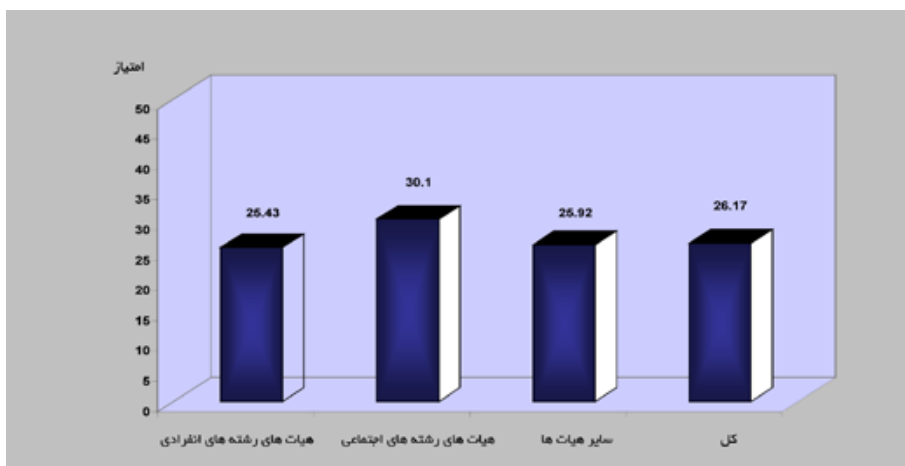
شاخص	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار همبستگی	سطح معنی داری
امتیاز عملکرد	۲۵,۵	۶,۲	۰,۳۷۵	۰,۰۱۲
امتیاز اثر بخشی	۸۴,۶	۱۲,۵		

جدول (۲) نشان می دهد که بین عملکرد و اثربخشی هیأت ها رابطه مثبت به میزان ۰,۳۷۵ وجود دارد. سطح معنی داری در این جدول حاکی از معنی دار بودن این رابطه است $p < 0.05$.

جدول ۳- نتیجه آزمون تحلیل واریانس جهت بررسی تفاوت عملکرد هیأت های ورزشی

شاخص	منابع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	واریانس	ارزش F	سطح معنی داری
تجهیزات	بین گروهی	۵۷۴,۶۹۲	۴۱	۱۴,۲۷	۰,۵۸۳	۰,۸۰۷
	درون گروهی	۴۹,۲۵۸	۲	۲۴,۶		
منابع انسانی	بین گروهی	۱۴۴,۱۷	۴۱	۳,۶	۰,۳۱۷	۰,۹۴۶
	درون گروهی	۲۲,۷۲	۲	۱۱,۳۶		
آموزش	بین گروهی	۳۹۸,۰۲	۴۱	۹,۷	۱,۴۲	۰,۰۸۴
	درون گروهی	۱,۷	۲	۰,۸۵		
بودجه	بین گروهی	۳۳,۴۷	۴۱	۰,۸۲	۰,۸۱۶	۰,۶۹۶
	درون گروهی	۲	۲	۱		
فعالیت های پژوهشی	بین گروهی	۱۶۸,۱۷	۴۱	۴,۱	۱,۰۷۶	۰,۵۹۷
	درون گروهی	۷,۶۲	۲	۳,۸		
عملکرد	بین گروهی	۹۵۶,۰۸	۴۱	۲,۳۳	۱,۱۳۲	۰,۰۷۵
	درون گروهی	۰,۴۱۳	۲	۰,۲۰۶		

با توجه به سطح معنی داری در جدول (۳)، این نتیجه به دست آمد که بین عملکرد رؤسای هیأت های ورزشی در هریک از شاخص های عملکرد، تفاوتی وجود ندارد.

شکل (۱) - امتیاز هیات های ورزشی در مجموع شاخص های عملکرد به تفکیک نوع رشته ورزشی

در این میان، هیات های ورزش های اجتماعی در مجموع شاخص ها از عملکرد بهتری نسبت به سایر هیات ها برخوردار بوده اند؛ اما آزمون های آماری نشان داد که تفاوت موجود معنی دار نیست.

جدول ۴ - نتیجه آزمون X^2 جهت بررسی تفاوت اثر بخشی رؤسای هیات های مختلف ورزشی

۳۴۲,۷۵	مقدار X^2
۱۷۲	درجه آزادی
۰,۰۰۰	سطح معنی داری

براساس داده های حاصل از توصیف یافته ها در مورد مقایسه میانگین اثر بخشی هیات های هریک از ورزش ها، بیشترین اثربخشی متعلق به رشته ورزشی ژیمناستیک (۱۰۵,۶) است و کمترین میانگین (۶۹) به هیات اتومبیل رانی تعلق دارد. سطح معنی داری در جدول ۴

حاکی از وجود تفاوت معنی دار میان سطح اثربخشی رؤسای هیأت های ژیمناستیک و هیأت اتومبیلرانی در این شاخص است.

جدول ۵- میانگین امتیاز اثربخشی رؤسای هیأت های انواع رشته های ورزشی

نوع رشته ورزشی	میانگین امتیاز
رشته های انفرادی	۸۵,۳
رشته های اجتماعی	۸۲,۱۷
سایر هیأت ها	۸۴,۶
کل	۸۴,۶

جدول ۶- نتیجه آزمون X^2 جهت بررسی تفاوت اثر بخشی رؤسای هیأت های مختلف ورزشی

مقدار X^2	۱۵,۶۱۵
درجه آزادی	۸
سطح معنی داری	۰,۰۴۸

جدول ۵ نشان می دهد که هیأت های رشته های انفرادی اثربخش تر بوده اند. سطح معنی داری جدول ۶ حاکی از وجود تفاوت معنی دار میان سطح اثربخشی هیأت های انواع رشته های ورزشی است. یافته ها نشان داد که این تفاوت از اختلافات سطح اثربخشی هیأت های انفرادی با سایر هیأت ها حکایت می کند.

جدول ۷- میانگین امتیاز عملکرد رؤسای هیأت های انواع رشته های ورزشی

نوع رشته ورزشی	میانگین امتیاز
رشته های انفرادی	۲۵,۱
رشته های اجتماعی	۲۸,۶
سایر هیأت ها	۲۳,۵
کل	۲۵,۵

جدول ۸- نتیجه آزمون X2 جهت بررسی تفاوت اثر بخشی رؤسای هیأت های مختلف ورزشی

مقدار X2	۲,۹۳۷
درجه آزادی	۶
سطح معنی داری	۰,۸۱۷

جدول ۷ نشان می دهد که بهترین میانگین امتیاز عملکرد متعلق به هیأت های رشته های اجتماعی است. نتیجه آزمون X2 در جدول ۸ و سطح معنی داری در این جدول حاکی از این است که تفاوت معنی داری میان سطح عملکرد رؤسای هیأت های انواع رشته های ورزشی (انفرادی، اجتماعی و...) وجود ندارد.

جدول ۹- میانگین امتیاز اثربخشی رؤسای هیأت های انواع رشته های ورزشی از نظر کارکنان، داوران، مربیان و ورزشکاران

میانگین امتیاز	نوع رشته ورزشی
۸۳	داوران
۸۹,۱	کارکنان
۸۹,۵	مربیان
۸۰,۷	ورزشکاران
۸۴,۶	کل

جدول ۹ نشان می دهد که بیشترین امتیاز اثر بخشی متعلق به مربیان و کارکنان بوده است. نتیجه آزمون X2 نشان داد که تفاوت موجود میان سطح اثربخشی هیأت های ورزشی از نظر کارکنان، ورزشکاران، داوران و مربیان به لحاظ آماری معنی دار است. با توجه به امتیاز اثربخشی در جدول ۱۰ تفاوت حاصل از تفاوت میان نگرش ورزشکاران و داوران با گروه های دیگر نسبت به اثربخشی رؤسای هیأت ها ناشی می شود.

جدول ۱۰- نتیجه آزمون X^2 جهت بررسی تفاوت اثر بخشی رؤسای هیأت های مختلف ورزشی میان کارکنان، ورزشکاران، مربیان و داوران

مقدار X^2	۲۵,۳۹۴
درجه آزادی	۱۲
سطح معنی داری	۰,۰۱۳

جدول ۱۱- نتیجه آزمون معنی داری همبستگی بین متغیرها

متغیرها	میزان همبستگی	سطح معنی داری
سن و عملکرد	$r = ۰,۰۹۸$	۰,۵۲۹
سابقه ریاست هیأت و عملکرد	$r = ۰,۰۳۶$	۰,۸۲۳
سطح تحصیلات و سطح عملکرد	$r = -۰,۳۳۳$	۰,۰۲۷
سن و اثر بخشی	$r = ۰,۲۸۵$	۰,۹۵۳
سابقه ریاست هیأت و اثر بخشی	$r = ۰,۰۰۹$	۰,۰۶۱
سطح تحصیلات و سطح اثر بخشی	$r = -۰,۱۲۱$	۰,۴۲۶

با توجه به سطح معنی داری در جدول ۱۱ ملاحظه می شود که از میان ویژگی های فردی رؤسای هیأت ها تنها بین سطح عملکرد و تحصیلات آنها رابطه وجود دارد و این رابطه معکوس و معنی دار است؛ بدین معنی که با افزایش سطح تحصیلات، عملکرد رؤسای هیأت ها کاهش یافته است ($r = -۰,۳۳۳$, $p < ۰/۰۵$) و میان هیچ یک از ویژگی های فردی و اثر بخشی رابطه معنی داری وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

در بخش ویژگی های فردی رؤسای هیأت ها نتایج نشان داد که سطح تحصیلی بیشتر رؤسای هیأت ها لیسانس و بالاتر است که این خود گویای توجه سازمان تربیت بدنی به تحصیلات دانشگاهی در انتخاب مدیران ورزشی است تا از این طریق امکان ارتقای سطح کیفی فعالیت ها نیز افزایش یابد. از سوی دیگر، رشته تحصیلی بیشتر رؤسای هیأت ها غیراز تربیت بدنی است که شاید بتوان آن را به عنوان یکی از عوامل پایین آمدن سطح عملکرد دانست که این یافته ها با نتایج اکبری، قره و نصیرپور همخوانی دارد (۹،۷،۳). هرچند سابقه قهرمانی رؤسای هیأت های ورزشی تاحدودی به رفع این نقیصه کمک می کند، زیرا می تواند به ایجاد انگیزه بیشتر در افراد برای روی آوردن به فعالیت های ورزشی نقش مؤثری داشته باشد. بیشتر رؤسای هیأت های ورزشی در سایر سازمان های غیر ورزشی اشتغال دارند که این امر می تواند مانع از اختصاص دادن وقت کافی به عنوان رئیس هیأت ها شود که سرانجام کاهش سطح عملکرد هیأت های ورزشی را در پی دارد. از این نظر یافته های تحقیق حاضر با نتایج تحقیق نصیر پور همخوانی دارد (۹). علی رغم اینکه سطح عملکرد و اثربخشی با هیچ یک از ویژگی های فردی رؤسای هیأت های ورزشی رابطه معنی داری نداشته است، اما به نظر می رسد که انتخاب رؤسای هیأت ها از میان افرادی که دارای تحصیلات عالی ورزشی و سابقه قهرمانی هستند و نیز برای پرداختن به مسؤولیت های مربوط وقت کافی ندارند، می تواند در افزایش عملکرد و ارتقای اثربخشی هیأت های ورزشی و در نتیجه ایجاد رضایت بیشتر در مخاطبان این هیأت ها مؤثر باشد.

نتایج این تحقیق در بخش عملکرد نشان داد که از نظر امکانات و تجهیزات، بیشتر هیأت های ورزشی سالن اختصاصی و مستقل در اختیار ندارند و یا از سالن ها به صورت مشترک با سایر هیأت ها استفاده می کنند، همچنین امکانات و وسایلی که در اختیار هیأت هاست یا در سطح مطلوب و استاندارد نیست و یا کفاف جمعیت تحت پوشش را نمی دهد. شاید بتوان فقدان

یا دسترسی نداشتن به امکانات کافی رایکی از عوامل مهم کاهش سطح عملکرد و به تبع آن اثربخشی هیأت های ورزشی دانست. نتایج این تحقیق با نتایج کوزه چیان که نشان داد کمبود امکانات و وضعیت نامطلوب آن بر کیفیت برنامه های آموزشی دانشکده های تربیت بدنی تاثیر دارد، همسو و بایافته های تحقیقات اکبری، قره صباح، عابدی و نصیر پور نیز همخوانی دارد (۸، ۳، ۷، ۵، ۶، ۹).

تحقیق حاضر در بخش منابع انسانی نشان داد که بیشتر مربیان و داوران دارای مدرک تحصیلی دیپلم و مدرک تخصصی درجه ۳ هستند؛ همچنین درصد کمی از مربیان دارای سوابق قهرمانی در سطح ملی بوده اند. سطح ورزشکاران تحت پوشش هیأت ها نیز در سطح متوسط، ارزیابی شد و درصد کمی از ورزشکاران از اعضای تیم های ملی بوده اند. نتایج این تحقیق با تحقیق نصیر پور، عابدی و اکبری همخوانی دارد (۹، ۶، ۳). شاید بتوان علت پایین بودن سطح ورزشکاران و عضویت نداشتن درصد زیادی از ورزشکاران این استان را در تیم های ملی در پایین بودن سطوح مربیگری و تخصص مربیان و دسترسی نداشتن به امکانات و تجهیزات کافی یافت؛ چرا که اینها خود از عوامل مهم جذب ورزشکاران و تلاش آنان برای دستیابی به مدارج بالاتر قهرمانی است. همچنین در این راستا نتایج تحقیق نشان داد که هیأت های ورزش های اجتماعی، عملکرد موفق تری داشته اند. این شاید به دلیل قدمت بیشتر ورزش های اجتماعی و وجود افراد و مربیان با سابقه و باتجربه در این ورزش ها باشد.

همچنین نتایج تحقیق در قسمت آموزش نشان داد که بیشتر دوره های مربیگری و داوری برگزار شده در سطح استان تهران در طی سال گذشته درجه ۳ و برای تربیت مربیان بوده است. اگرچه با توجه به تعداد ورزشکاران تحت پوشش، تربیت مربیان درجه ۳ برای آموزش اصول اولیه و در سطوح مبتدی از ضرورت ویژه ای برخوردار است؛ ولی توجه به ارتقای سطح کیفی دانش مربیان با توجه به نقش مؤثر مربیان سطوح بالاتر، از اهمیت ویژه ای برخوردار است؛ زیرا آنان در ارتقای سطح کیفی عملکرد ورزشکاران و سرانجام راهیابی آنان به تیم های ملی،

برگزاری دوره های مربیگری و داوری درجات بالاتر نقش بسزایی دارند. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق نصیر پور همخوان است (۹). همچنین نتایج تحقیق نشان داد که در شاخص آموزش عملکرد هیأت های اجتماعی (با کمی تفاوت) نسبت به سایر هیأت ها بهتر است.

نتایج تحقیق حاضر در شاخص بودجه، گویای روند صعودی میزان بودجه هیأت های ورزشی در ۵ سال اخیر بوده است که این خود از توجه مسئولان سازمان تربیت بدنی به ورزش بانوان حکایت می کند. با توجه به اینکه بودجه تخصیصی، کفاف فعالیت های زنان و جمعیت مخاطب را نمی دهد، لزوم برنامه ریزی در زمینه جذب حمایت های مالی بخش خصوصی و نیز بهره مندی از امکانات ورزشی این بخش به منظور توسعه ورزش زنان بیش از پیش ضروری به نظر می رسد؛ همچنین باتوجه به کسب درآمد از طریق اجرای فعالیت های آموزشی، توجه به این فعالیت ها بیش از پیش باید مورد نظر رؤسای هیأت ها قرار گیرد. این یافته ها با نتایج تحقیق نصیرپور، عابدی، اکبری همخوانی دارد (۹، ۶، ۳). تأمین نکردن امکانات و وسایل مورد نیاز ورزشکاران تحت پوشش از جانب هیأت ها، پرداخت دستمزد اندک به مربیان و نداشتن پرداخت نقدی به ورزشکاران نخبه می تواند علت بی انگیزه بودن این افراد برای فعالیت بیشتر و دستیابی به مدارج بالای مربیگری و قهرمانی باشد. همچنین نتایج تحقیق نشان داد که هیأت های ورزش های اجتماعی در زمینه صرف بودجه و ارائه خدمات رفاهی به بازیکنان و در زمینه جذب حامیان مالی نسبت به سایر هیأت ها بهتر عمل کرده اند.

نتایج این تحقیق در بخش فعالیت های پژوهشی و توسعه ای نشان داد که تعداد کارگاه های آموزشی و همایش های علمی برگزار شده باتوجه به کثرت هیأت های ورزشی در سطح مطلوبی نیست. اطلاع از آخرین دستاوردهای علمی ورزشی می تواند مربیان را در ارتقای دانش فنی و ورزشکاران را در ارتقای کیفی عملکرد یاری کند؛ همچنین برگزاری کارگاه های آموزشی مدیریت برای آشنایی هرچه بیشتر رؤسای هیأت ها با روش های نوین مدیریت و بویژه بازاریابی به منظور برنامه ریزی بهتر جذب منابع مالی از ضرورت ویژه ای برخوردار است.

نتایج این تحقیق نشان داد که درصد بالایی از هیأت ها با سایر سازمان ها و نهاد های ورزشی از جمله دانشکده های تربیت بدنی ارتباط ندارند؛ در حالی که این تعامل بویژه با مراکز آموزشی دانشگاهی می تواند در برپایی کارگاه های آموزشی و علمی و در نتیجه ارتقای کیفی اعضای هیأت های ورزشی تاثیر بسزایی داشته باشد که نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق قره و نصیر پور همخوانی دارد (۷، ۹). چاپ پوسترها و تراکت های آموزشی و شرکت در برنامه های تلویزیونی علاوه بر تبلیغات، می تواند به ارتقای علمی مخاطبین و نیز دست اندرکاران ورزش زنان منجر شود. همان طور که می دانیم فعالیت های اصلی برای افزایش شناخت زنان نسبت به تاثیر فعالیت های حرکتی و ورزشی و در نتیجه توسعه ورزش در میان زنان است. شایان ذکر است که یافته های تحقیق حاضر در این شاخص حاکی از آن است که هیأت های ورزشی عملکرد نسبتا مشابهی داشته اند.

نتایج تحقیق در بخش اثربخشی هیأت های ورزشی نشان داد که اثربخشی از نظر مربیان، داوران و کارکنان در حد قوی و از نظر بازیکنان در حد متوسط بوده است. آنان مربیان هیأت های ورزشی را اثربخش تر دانسته اند که این تفاوت معنی دار بوده است. با توجه به عملکرد هیأت ها در زمینه آموزش و تربیت نیروی انسانی و نیز عملکرد هیأت ها در مورد بازیکنان، این ارزیابی چندان غیر معقول به نظر نمی رسد. افزایش امکانات و تجهیزات، برنامه ریزی های دقیق و بهره مندی از تقویم های ورزشی که براساس اصول صحیح تدوین شده باشد، اعمال نظارت دقیق بر تشکیل جلسه های تمرین و اردوهای تدارکاتی، بهره مندی از مربیان تراز اول که دارای سوابق قهرمانی و آموزشی باشند و به کارگیری آخرین دستاوردهای علمی - تحقیقاتی به منظور طراحی تمرین ها و نیز تلاش برای جذب حامیان مالی بیشتر به منظور تأمین بیشتر ورزشکاران، دست اندرکاران و اعضای هیأت های ورزشی می تواند در ارتقای عملکرد و در نتیجه اثربخشی هیأت های ورزشی تاثیر بسزایی داشته باشد.

همچنین نتایج این تحقیق نشان داد که اثربخشی هیأت های ورزشی های انفرادی نسبت

به سایر هیأت‌ها بالاتر است. با توجه به رابطه بین عملکرد و اثربخشی و اینکه در مجموع عملکرد هیأت‌های ورزش‌های اجتماعی بهتر و در سطح بالاتری از سایرین ارزیابی شده بود، این نتیجه جالب توجه و قابل تعمق بیشتری است. همان‌گونه که مشاهده شد، هیأت‌های اجتماعی از لحاظ شاخص امکانات نسبت به سایر هیأت‌ها برتری داشتند که این خود می‌تواند در افزایش سطح عملکرد این هیأت‌ها عامل مهمی به شمار آید؛ زیرا در ورزش‌های انفرادی تأمین امکانات و وسایل لازم برای کلیه مخاطبان شاید دشوارتر از امکانات مورد نیاز ورزش‌های اجتماعی باشد. از طرفی، برتری هیأت‌های ورزش‌های انفرادی در زمینه پژوهش و کثرت منابع انسانی شاید این هیأت‌ها را اثربخش‌تر از سایر هیأت‌ها جلوه بدهد.

نتیجه‌گیری کلی

علی‌رغم اینکه سطح عملکرد هیأت‌ها در مجموع متوسط ارزیابی شد، اما با توجه به کمبود امکانات و بودجه‌ای که در اختیار دارند (که خود از مؤثرترین عوامل تأثیرگذار بر عملکرد یک مدیر است) عملکرد هیأت‌ها چندان ضعیف به نظر نمی‌رسد. از سوی دیگر، هیأت‌ها عملکرد چندان موفقی در زمینه تربیت نیروی انسانی اعم از ورزشکار، داور و مربی از نظر کیفی نداشته‌اند، به همین لحاظ اثربخشی آنان در سطوح پایین و متوسط ارزیابی شده است. سرانجام می‌توان این‌گونه نتیجه‌گیری کرد که انتخاب نکردن رؤسای هیأت‌ها از میان افراد تحصیلکرده در سطوح بالا و برخوردار از سابقه قهرمانی در رشته تربیت بدنی که عمدتاً در سازمان یا اداره کل تربیت بدنی استان مشغول به کار باشند، از مهمترین عوامل کاهش عملکرد و در نتیجه اثر بخشی هیأت‌ها بوده است که ضرورت توجه به این موارد باید در اولویت‌های مدیران ورزش استان تهران قرار گیرد. با توجه به یافته‌های تحقیق به منظور افزایش عملکرد و اثربخشی رؤسای هیأت‌های ورزشی پیشنهاد می‌شود رؤسای هیأت‌های ورزشی از دانش‌آموختگان رشته تربیت بدنی که سابقه قهرمانی داشته و در اداره‌های تربیت بدنی استان تهران اشتغال دارند، انتخاب

شوند و به منظور بهره مندی از امکانات ورزشی و رفع کمبود های احتمالی و نیز تبادل آخرین دستاوردهای علمی، با سایر سازمان های ورزشی (بویژه دانشکده های تربیت بدنی) تعامل بیشتری داشته باشند. همچنین بایستی ساختن سالن های ورزشی زود بازده، با کیفیت بالا و مجهز به وسایل استاندارد ورزشی به منظور رفع هرچه بیشتر کمبود امکانات و توسعه فعالیت هیأت های ورزشی در دستور کار اداره کل تربیت بدنی استان تهران قرار گیرد. در ضمن بهتر است برنامه ریزی دقیق به منظور جذب بخش خصوصی با هدف تأمین بخشی از هزینه های فعالیت ها مورد توجه هرچه بیشتر هیأت های ورزشی قرار گیرد. برگزاری کارگاه های علمی - آموزشی و ورزشی به منظور بهره مندی از آخرین دستاوردهای علمی - ورزشی از جمله کارهایی است که می تواند در دستور کار هیأت های ورزشی قرار گیرد. کلاس های آموزش مربیگری باید در سطوح بالاتر و نیز دوره های توجیهی مربیگری علم تمرین و... با هدف ارتقای سطح دانش مربیان برگزار شود. از آنجایی که یافته های تحقیق حاضر حاکی از برتری عملکرد هیأت های ورزش های اجتماعی و برتری اثر بخشی رؤسای هیأت های ورزش های انفرادی نسبت به سایر هیأت ها بوده است؛ لذا پیشنهاد می شود تجربه ها و نوع برنامه ریزی این نوع هیأت ها مورد توجه دیگر هیأت ها قرار گیرد.

منابع و مأخذ

- ۱- اباعبداللهی، لعیا. (۱۳۸۳). «ارزشیابی عملکرد ورزشی سازمان ها، ادارات و نهادهای اجتماعی شهرستان تبریز و ارائه پیشنهادها مناسب در سال ۸۳» پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، دانشکده علوم تربیتی.
- ۲- اساسنامه آئین نامه های مصوب سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴.
- ۳- اکبری، آرمند. (۱۳۷۴). «توصیف وضعیت ورزش تنیس روی میز مردان کشور»، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشکده تربیت بدنی تربیت معلم تهران.
- ۴- جاسبی، عبدالله. (۱۳۸۵). «اصول ومبانی مدیریت»، تهران، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی، صفحه ۴۱ و ۴۲.
- ۵- صباح، فاطمه. (۱۳۸۰). «ارزشیابی و بررسی برنامه ها، نیروی انسانی، تأسیسات و تجهیزات کانون های ورزشی خواهران شهر تهران»، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشکده تربیت بدنی تربیت معلم تهران.
- ۶- عابدی، بهرام. (۱۳۸۰). «بررسی وضعیت کمی و کیفی ورزش و تربیت بدنی استان مرکزی از دیدگاه مسئولین و مربیان ورزشی»، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تربیت مدرس تهران.
- ۷- قره، محمد علی. (۱۳۸۳). «وضعیت ورزش همگانی ایران و مقایسه آن با چند کشور منتخب جهان»، رساله دکترای تخصصی رشته مدیریت و برنامه ریزی تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تربیت معلم تهران.
- ۸- کوزه چیان، هاشم. (۱۳۷۷). ارزشیابی کمی و کیفی تأسیسات و تجهیزات آموزشی و ورزشی دانشکده های تربیت بدنی کشور، مجله المپیک، شماره ۳ و ۴ صفحه ۲۳ تا ۳۳.

۹- نصیر پور اشمنانطامی، محمد. (۱۳۸۴). «رابطه عملکرد و اثربخشی رؤسا و دبیران هیأت های ورزشی استان گیلان»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی دانشگاه آزاد علوم تحقیقات.

10- Athana siou, N., tsamourt zise, kokolios, f (2006). Organizational effectiveness of the developmental program of the Hellenic basketball federation.

11- Etzioni, Amitai, (1975), A comparative Analysis of complex organization Newyork , free press.

12-Williams, r.s (1998). Performance management Perspectiveeson employee per Ormance London. Thomson business press. p.54, 47, 48 , 50.